СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 146. Джерзі Сіті, Н. Дж., пятниця, 27-го червня 1941. No. 146. Jersey City, N. J., Friday, June 27, 1941 VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

УРЯД ЗАБИРАЄТЬСЯ ДО КОНТРОЛІ ЦІН НА ПРОДУКТИ

ВАШИНГТОН. — Федеральний контрольор цін, Ліон Гендерсон, заявив, що відтепер не дозволить автомобілевим компаніям самим накладати ціни на їх авта, тільки буде сам означувати ціни. Тепер він провадив таку політику, що просив всі компанії, щоб вони самі предкладали перед ним ціни, а він буде їх затверджувати. Колиж, одначе, автомобільна компанія Крайслера на його прохання не хотіла повернути назад до старих цін, а далі обстоювала, щоб ціни на її авта були від $10, до $53 вищі, Гендерсон зробив в імені уряду заяву, що тепер він сам скаже, скільки авта даної компанії мають коштувати. Подібне Гендерсон зробить з компаніями виробу меблів. Вони також два дні тому попідносили ціни на меблі від 5 до 10 відсотків. Колиж Гендерсон просив їх, щоб назад знизили ціни і зачекали, аж він цю справу розгляне, компанії йому відповіли тим, що піднесли ще на 5 до 10 відсотків ціни на меблі. Вирібники меблів кажуть, що вони готові вповні кооперувати з урядом, але вони виробляють меблі на засаді маленьких зарібків. І коли підскочить ціна на сирий матеріял, а також ціна на працю, вони відразу мусять підносити ціни на готові продукти. Заки Гендерсон рішив би, чи можна підносити ціну, чи ні, кажуть ці вирібники, багато з них вже збанкротувалоб.

ДАЛІ ВИПОЛЮЮТЬ КОМУНІСТІВ.

НЮ ЙОРК. — Спеціяльний комітет, створений шкільними властями, признав університетського реґістера Джана Еклея винуватим приналежности до комуністичної партії і виключили його зо складу університетських урядовців в Сіти Каледжу. Належачи до комуністичної партії, говорив згаданий комітет, Еклей поломав тим льояльність супроти шкільних властей, учеників, заряду міста і цілої американської суспільности, бо спрягався з партією, яка прямувала до повалення існуючого, вибраного доброю волею сусільности, ладу.

ДАЛІ ДОПИТУЮТЬ КІРАНА.

НЮ ЙОРК. — Суд далі докладно випитував голову міської комісії цивільної служби, Джана Кірана, який мав великі права в доборі урядовців на ріжні посади в заряді Ню Йорку. Йому закинено, що він належить до комуністичної партії і на важні посади наставляє комуністів. Вслід за тим потягнено його до суду і вже пару тижнів ведеться розправа проти нього. Тепер суд йому доказує, що він дійсно належав до комуністичної партії, давав гроші на комуністичні цілі, виписував десятки комуністичних журналів, та впихав на важні становища комуністів. Кіран випирається від цього, хоч під доказами мусить признавати, що мав симпатії з лівими поглядами.

КОМУНІСТИЧНА ПРОПАГАНДА ДО АМЕРИКИ.

ВАШИНГТОН. — Почтові власти ствердили, що саме на днях надійшла до Америки величезна скількість большевицької пропаганди, яка старається підкопати американську правлячу систему та підорвати зусилля Америки успішно перевести кампанію зброєння. Ця пропагандна література була вислана Москвою ще за добрих „медових часів", коли Сталін вповні співпрацював з Гітлером і на приказ Гітлера шкодив Америці, не підозріваючи, що плянує йому зробити „кумпан" Гітлер.

ЛАТВІЙЦІ ОСУДЖУЮТЬ СОВЄТИ І НАЦІСТІВ.

ВАШИНГТОН. — Латвійський представник у Вашингтоні, д-р А. Білваніс, офіційно, в імені латвійського уряду за границею, заявив, що Латвія прямує до повної самостійности, такої самої, яку мала перед совєтським нападом. Латвія, говорив він в однаковій мірі є проти Совєтів, як і проти Німеччини.

ПОЗИЧКА ДЛЯ АНГЛІЇ.

ВАШИНГТОН. — Федеральний адміністратор позичок, Джес Джовнс, заявив, що американський уряд плянує для Англії велику позичку, в висоті біліона долярів. Ціллю цеї позички буде це, щоб дати Англії змогу заплатити за ті замовлення в Америці які вона поробила ще до ухвалення „ліз-ленд" закону.

ДОДАТКОВІ ГРОШІ НА ЗБРОЄННЯ.

ВАШИНГТОН. — Палата представників в федеральнім конгресі ухвалила нові гроші на воєнні потреби. Ухвалено цей раз „лише" 894 міліонів долярів, з чого 742 міліонів піде на виріб боєвих літаків. В часі дискусії над цею справою в конґресі говорили, що достава літаків в теперішню пору спізняється на 19 відсотків.

НА ПРОТИЛЕТУНСЬКІ СХОВКИ.

НЮ ЙОРК. — Ля Ґвардія заявив, що протилетунські цивільні охорони перед ворожими літаками коштуватимуть Ню Йорк 14 міліонів долярів. Ля Ґвардія говорив, що це мусить бути скоро переведене, хоч, він додавав, є лиш 5% можливости, що це в практиці придасться.

ПРЕЗИДЕНТ НЕ ПРИМІНЮЄ ЗАКОНУ НЕВТРАЛЬНОСТИ СУПРОТИ СОВЄТІВ

Президент Рузвелт авторизував заяву, що Америка не буде примінювати закону невтральности супроти Совєтів і не буде проголошувати нових територій, занятих війною, як недоступні для американської плавби. На основі невтральностевого закону, з вибухом якоїсь нової війни, президент має відразу проголосити нові небезпечні території, і заборонити туди доїзд американським кораблям. Одначе в цім випадку президент цього не зробить тому, бо коли ходить про европейські території, то вони вже передтим були оголошені, як недоступні для американської плавби. Залишився лише совєтський порт на Далекім Сході, у Владивостоку, де відносини покищо настільки спокійні, що не треба було його виключати від плавби. Крім того, через той порт, колиб Совєти змогли ставити довший опір німцям, Америка зможе Совєтам післати воєнну поміч. Знавці кажуть, що це забере довгі тижні, або й місяці, щоб Америка могла ту поміч в себе зорганізувати, післати її через широкий Пацифік, а опісля, щоб Совєти могли її перевезти через цілий Сибір, на свій західний фронт. Коли Совєти хочуть цю поміч дістати, мусять так довго видержувати в боротьбі.

ЗАГРОЗА СТРАЙКУ НА „СОБВЕЯХ"

Загроза страйку на нюйорських підземних залізницях далі існує. Вже з першим липня, коли вдасться юнійним провідникам додержати обіцянки, транспортові робітники на згаданих залізницях, у числі 27,000, вийдуть на страйк. Заряд міста поновно відмовився переговорювати з зарядом юнії. Він каже, що ніяк не може допустити до того, щоб через юнію хтось містові диктував, яких робітників місто має брати до роботи, та під якими умовами вони мають працювати. Проте є надія, що страйку не буде. Бо велика частина робітників не хоче страйку і готова приняти ті услівя, які дає їм місто. А ті услівя зовсім вдоволяючі. Страйк цей юнійні провідники плянують радше, щоб задержати силу в юнії, ніж за робітничі услівя. Колиб одначе страйк таки вибух, то, як заповів посадник Ля Ґвардія, підземні залізниці таки будуть курсувати.

ПРЕЗИДЕНТ ПРОТИ РАСОВИХ ПЕРЕСЛІДУВАНЬ В ПРОМИСЛІ

Президент Рузвелт видав розпорядок всім дотичним аґенціям, щоб вони в ніякому разі не робили ріжниць серед американських громадян, з причини кольору, чи національного походження. Всі мають бути трактовані рівно, в адміністрації і в промислі.

НІМЕЧЧИНА ПРОПОНУВАЛА АНГЛІЇ СОЮЗ ПРОТИ РОСІЇ

АНКАРА (ТУРЕЧЧИНА). — Вийшло на яву, що німецький уряд запропонував британському союз проти совєтського союзу, але британський уряд пропозицію рішучо відкинув.

Пропозицію в імені Німеччини зробив німецький амбасадор Франц фон Папен. Подав він її на руки британського амбасадора. В своїй ноті німецький уряд малював свій напад на Росію як добродійство для людства, малюючи большевизм як справжнього ворога, а не національ-соціялізм. Ноту доручено в день по розпочатті воєних кроків. Британський амбасадор відповів, що промова британського премієра Чорчила в британському парляменті є відповіддю на німецьку пропозицію.

ТУРЕЧЧИНА ПРОГОЛОШУЄ СВОЮ НЕВТРАЛЬНІСТЬ

МОСКВА. — Офіціяльна совєтська новинкарська аґенція подає, що турецький уряд повідомив російський, що Туреччина рішилася в цій війні заховати повну невтральність.

Заява турецького уряду стоїть у виразному противенстві з донесеннями з німецьких жерел, що, мовляв, Туреччина рішилася піти в цій війні з Німеччиною.

„БІЛІ РОСІЯНИ" В ПАРИЖІ ЗА НІМЕЧЧИНУ

ПАРИЖ. — Вістка про перехід російської границі німецькими військами розбудила серед так званих „білоґвардейців" у Франції нові надії на упадок большевицького уряду.

Серед російської кольонії слідно велике оживлення. Їх провідники голосно заявляють за Німеччину, вважаючи упадок комунізму головною своєю ідеєю.

ІТАЛІЯ ПЕРЕБИРАЄ КЕРМУ В ГРЕЦІЇ

РИМ. — Як каже урядова італійська новинкарська аґенція, італійські війська перебрали від німців команду в Атенах.

Перебрання відбулося врочисто. На Акрополісі повіває тепер попри грецький і націстичний прапор і італійський.

ВИД НА МІСТО ЛЕНІНҐРАД. — Це місто заложив цар Петро І. і назвав по німецьки Санкт Петербурґ (містом св. Петра). Підчас першої світової війни царський уряд перехрестив його по московськи на Петроград, а большевицький уряд ще раз перехрестив на Ленінґрад. Це друге щодо величини місто в совєтській Росії; має 1,775,000 душ населення. Положене на ріці Неві, недалеко від Фінського заливу, воно має велику вагу з мілітарного боку. Тому німецькі війська стараються його добути.

ВЕЛИКІ БОЇ В ТРЬОХ ЦЕНТРАХ

КОЛО ВІЛЬНА, ЛЬВОВА-БРОДІВ І ЧЕРНІВЦІВ

МОСКВА. — Російський офіціяльний комунікат про перебіг боїв у середу хвалився поважними успіхами. Мовляв, російські війська відтяли в околиці Вільна, столиці Литви, німецькі повозві відділи від їхньої піхоти. Далі, каже російська команда, російські війська ставлять завзятий опір німцям у центральній частині боєвої лінії, що напирають на Львів і Броди. Наконець, хвалиться російський штаб, російські війська здержують німецький наступ, що йде на Одесу.

Каже російське донесення, що російські війська здержали німців коло Бродів і Львова та, перейшли проти них у контрофензиву, заняли Перемишль. У південній частині фронту німці пробували перейти ріку Прут, головно коло Чернівців, але російські війська їх відбили.

НІМЦІ ЗАПЕРЕЧУЮТЬ РОСІЙСЬКІ ДОНЕСЕННЯ ПРО УСПІХИ.

БЕРЛІН. — Німецька головна команда подала у середу комунікат „з головної кватири фірера", що німецькі війська на суші, в повітрі й на воді бються проти російських так удачно, що незадовго можна сподіватися великих успіхів.

Поодинокі совєтські літаки літали над містами Мемелем і Кенігсберґом і кидали бомби, але їх бомби вбивали переважно російських воєнних бранців.

Німецькі ґазетярі пояснюють кампанію проти Росії як заходи обійти російські війська з крил, себто з північної від Фінляндії та з півдня від Чорного моря.

ІТАЛІЙЦІ НЕ СПОДІВАЮТЬСЯ СКОРОЇ ПЕРЕМОГИ НАД РОСІЄЮ

РИМ. — Вірджіньо Ґайда, відомий речник італійського уряду, остеріг італійців, щоб вони не сподівалися скорого закінчення російської кампанії.

Каже він, що донесення, немовби німці сподівалися закінчити російську війну за пару тижнів, пускають англійські аґенти, щоб опісля вони могли сказати, що кампанія не вдалася [illegible] чезні території, на котрих відбуваються воєнні операції.

Як почалася німецько-російська війна, в Римі загально сподівалися, що вона закінчиться до місяця, бо, мовляв, вона була так само уважно підготована, як французька.

АНГЛІЙСЬКІ РЕЙДИ НА НАЦІСТИЧНІ БАЗИ

ЛОНДОН. — Два рази наїздили англійські літаки в середу на німецькі бази в окупованій Франції, бомбардуючи залізничі склади, мости і т. і.

Нічню англійські літаки бомбардували міста в західній Німеччині, як: Кольонію й Діссельдорф, та морську базу Кіль. У нічних операціях брало участь нараз 250 та 400 літаків.

Були це найзавзятіші бомбардування цеї війни, бо, як кажуть англійці, за 10 днів британські бомбовики скинули більше бомб, що за цілий місяць квітень.

АЛІЯНТИ ВИКІНЧУЮТЬ ОКУПАЦІЮ СИРІЇ

КАЙРО (ЄГИПЕТ). — Як подають команди кооперуючих зо собою британських і „вільних французьких" військ у Сирії, аліянти очищують з ворожих військ околицю занятої ними столиці Сирії, Дамаску. Мовляв, вони поступили десять миль по дорозі з Дамаску до Бейруту.

Дамаск, кажуть, зовсім спокійний. У боях аліянтським військам помагають британські воєнні кораблі.

Німецьке донесення з Бейруту каже, що німецькі літаки бомбардували британські комунікаційні лінії та місто Гайфу.

ШВЕЦІЯ ДОЗВАЛЯЄ НІМЕЧЧИНІ НА ПЕРЕВІЗ ВІЙСЬК

СТОКГОЛЬМ (ШВЕЦІЯ). — Шведський уряд дозволив Німеччині перевезти дивізію німецьких військ (коло 15,000 вояків) з Норвеґії до Фінляндії.

Рівночасно з тим шведський уряд заявив, що Швеція заховує в німецько-російській війні повну невтральність.

АМЕРИКАНСЬКІ ЗНАВЦІ ПОМАГАЮТЬ БРИТІЙЦЯМ У ЄГИПТІ

КАЙРО. — Сюди прибуло поважне число офіцирів і вояків з американського корпусу повзів армії.

З ними певно прибули американські повзи, що правдоподібно візьмуть у короткому часі участь у британських операціях проти німців на Близькому Сході.

СТАНОВИЩЕ ФІНЛЯНДІЇ ДО НІМЕЦЬКО-РОСІЙСЬКОЇ ВІЙНИ

БЕРЛІН. — Німецький ґенеральний штаб доносить у своїм комунікаті, що Фінляндія виповіла війну Росії.

ГЕЛЬСІНКІ (ФІНЛЯНДІЯ). — На довгих нарадах фінського парляменту („едускута") уряд предложив звіт з повітряних атак на побережжя й порти Фінляндії, а парлямент рішився „підприняти оборонні міри". Урядові круги пояснюють цю заяву не як виповідження війни, але як щось, дуже близьке до того.

Російські рейди на Фінляндію наробили багато шкоди.

ЯПОНІЯ ЗБРОЇТЬСЯ ПОСПІШНО

ТОКІО. — Японський уряд приказав робітникам амуніції приспішити й подвоїти заходи коло виробу амуніції. Міністерський кабінет і парлямент відбувають постійні тайні наради.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з суботи (з англійською частиною):		Friday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзі Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

Слідами Наполеона?

Майже два роки ведеться війна між Німеччиною й Англією. Є це по своїй сутті війна між найбільшою нині потугою на суходолі й найбільшою потугою на морю. Не дивлячися на свої переваги на суходолі, Німеччина якраз тому не потрапила перемогти Англії, бо сухопутня потуга, як кажуть стратеги, не потрапить перемогти морської потуги так довго, поки вона не переможе її на морю.

Можливо, що зрозуміла це Німеччина й тому вона звернулася на схід, проти другої, цим разом потуги на суходолі. Зчепилися зо собою тепер дві найбільші мілітарні сили на суходолі. Станули проти себе величезні маси людей. Генсон В. Болдвин, військовий знавець „Ню Йорк Таймсу", начисляє, що німецька команда кинула на цю кампанію 160 до 180 німецьких дивізій, 15 до 25 румунських дивізій та від 3,000 до 6,000 боєвих літаків. Проти них стоїть від 100 до 170 російських дивізій. Росія могла би ще змобілізувати більше, але на це їй треба більше часу.

Цей знавець думає, що Німеччина заскочила Росію війною, заки Росія змобілізувала свої сили. Як це Німеччина робила, знаємо, бо памятаємо ще ті гучні й нібито обурені німецькі заперечення чуток про напруження між Німеччиною й Росією.

Росія находиться у важчому положенні не лише тому, що вона ще не докінчила своєї мобілізації, але й тому, що її армія взагалі менше справна, менше рухлива й має меншу „вогненну силу". З тих причин Болдвин не надіється, щоб російська армія розвинула в найближчих днях належний спротив проти наступаючої німецької армії.

До того терен, покищо догідний для німецької [illegible] полоса не представляють ніяких поважних перешкод для наступу, з виїмком болот Полісся, а для оборони не дають просто ніяких користей. Раз наступаюча сила переломить граничні фортифікації, важко буде відступаючій армії зреорганізуватися. Болдвин каже, що такій реорганізації буде перешкаджати розміщення російських залізниць.

Зо слів Болдвина не видно великої надії на російську здібність ставити справний опір наступаючим німецьким військам. На його думку, надією Росії є її великий простір: як Росії вдасться, каже Болдвин, втягнути німецьку армію в глибину Росії, тоді вже невмолиме підсоння, самі великі простори краю й чиста маса населення може перемогти Німеччину.

Болдвин має видимо на думці похід французького цісаря Наполеона на Росію майже 130 літ тому. Порівнання зрештою насувається само собою. Одначе воно певно насувається не лише Болдвинові, але й Гітлерові та німецькому штабові, що стоїть за його плечима.

Тому через це й дивиться світ зо запертим віддихом на це змагання великанів, від якого вирішення буде залежати правдоподібно й вислід цілої війни.

НАШЕ СТАНОВИЩЕ

Легко уявити собі, з яким напруженим слідить кожний з нас за подіями, з яких одна важніша другої. І не важко відчути биття сердець тих усіх, що є з української крови, коли слухають через радіо, як згадується за Україну чи ті місцевости, звідки вони самі походять, чи їхні батьки і матері. Щож вони при цьому відчувають?

В першу чергу те, що знову, як це передбачувано, саме на українській землі відгриваеться новий, величезний конфлікт. Зударилися дві величезні сили, дві імперіялістичні потуги. А в тім зударі знову терпить Україна, матеріяльно й в людях. І знову український нарід є шарпаний на ріжні боки. Знову виселюваний. Знову розстрілюваний... І знову як бувало в таких випадках, відвічні його вороги змовляються подати собі руку до згоди на тій підставі, щоб знову розділити українські землі й коштом України загодитись. Іншими словами і в тім новім конфлікті приміняються до українського народу і України оті давні безцеремонні методи, що позбавлені всяких моральних основ, а оперті тільки на насильстві й спекуляції на таку міжнародню конюнктуру, яка принаймні хвилево, знову потурає поневоленню України і українського народу.

Якеж становище заняти до того всього?

Коли іде про американських українців, то вони, як горожани цього краю, не ведуть якоїсь спеціяльної „української політики". В Америці є „американська політика", якою кермують конгрес, президент держави і уряд. У таких часах як теперішні, з цілком зрозумілих причин, не можна громадянству вплинути на хід цеї політики в такий самий спосіб, як це буває в нормальних, спокійних часах. А це вже тому, що тепер треба урядовим чинникам дуже часто дуже скоро рішатись. Це видимо найкраще по тому, як скоро зареагувала Британія, а з нею і Америка втакій важній справі, як їхнє відношення до Советів. З цього, очевидно, не виходить, щоб ми, коли іде про ось таку важну справу, не забирали ніякого голосу і не виявляли своїх думок та не представляли їх урядови. Це треба робити. Як і треба на місцях сміло й отверто виявляти наше становище. А так є, що ледви чи ми можемо сказати і тепер що інше ніж те, що ми вже заявили на Конгресі Американських Українців. А на ньому, ставувши в обороні демократичних засад, ми ствердили, що саме ті засади є положені в основу визволення українського народу і створення незалежної й самостійної української держави на тих усіх українських землях, де український нарід становить більшість.

Маймо на увазі, що тепер знову можуть наступити ріжні територіяльні зміни в Україні. Українські землі знову можуть бути краяні на ріжні лади, при чому український нарід не матиме змоги сказати своє свобідне слово. Іншими словами, може знову прийти до того, що будуть мінятись окупанти України. Та все те буде тільки переходовим явищем. Европа, якщо цілком не здичіє і не переміниться в цілковитий хаос і руїну, таки мусить бути перебудована на новий лад, побудований не на насильстві, військових перемогах, чи чомусь подібному, а на засадах якоїсь справедливости і порозуміння народів на підставі християнської етики, яка вимагає рівних і справедливих мір як для великих так і малих, як для сильних так і поневолених. При тому треба нам стояти і таке голосити, хочби це наразі звучало сентиментально й не дуже політично. Та згодом, як війна потриває довше і як нанесе ще більше нещасть, то люди зачнуть таки інакше думати і шукати рятунку не в зброї, а деінде. Тоді й буде краще відчуття потреби визнати слушними теж і домагання українського народу. Інакше буде тільки: насильство, груба сила, хаос і руїна.

Думки про Сталіна не Змінились

Хоч нацистичні війська нині цілою силою вдаряють в лави большевицьких військ, американська публична опінія, яка дотепер без вагання все хилилась у бік тих, що ставили Гітлерови опір, не перехилилась цей раз у бік Сталіна. Занадто живою є ще память в американців про нікчемну, ґенґстерську політику Сталіна, який кидає тепер на цілий світ свої проклони на адресу Гітлера. Занадто живою стоїть память про большевицькі підступи і цькування таки на терені самої Америки. Внаслідок тих цькувань міліони робітників двигнулись на страйк, щоб перешкодити узброєнню Америки та перешкодити американській допомозі Англії. „Миру, миру хочемо! Геть з війною, геть з інтервенцією, геть з імперіялістичною політикою Британії і президента Рузвелта! Єнкі не йдуть!" Ось це були кличі большевицьких агентів на американській землі. Наслідки цеї злочинної роботи видно ще й під цю хвилю, бо деякі страйки, викликані комуністами, не мали часу ще дотепер полагодитись. Бо напад Гітлера на Сталіна був такий ненадійний для самого Сталіна, що той не мав часу дати відповідних інструкцій своїм агентам за границею.

Зрозуміло, що американська публична опінія, яка в останніх часах почала виразно розуміти роботу комуністів, не перехилилась відразу в бік Советів. І треба сумніватись, чи вона взагалі колинебудь в той бік перхилиться. Америка, як заявили урядові чинники, готова помогти Советам. Але та поміч випливатиме виключно з холодного вирахування, а ніколи з серця.

Вияв тій американській публичній опінії вже дав підсекретар стейту Сомнер Велес. Він відразу заявив, що Америка далі є проти комуністичних наук, далі є проти деспотизму і проти здавлювання громадянських свобід, зокрема проти здушення свободи віри. Совети, подібно як нацистична Німеччина, це деспотичні краї, казав Велес. Вже з тих мотивів Америка не може в засаді піддержувати їх режимів. Але холодне вирахування говорить, що справи треба повести так, щоб Гітлер у боротьбі з Советами зазнав якнайбільших втрат і щоб себе тим значно ослабив, бо це дає [illegible] Британській імперії і американському промислови себе скріпити. З тих мотивів, як заявив Велес, Америка поможе Советам тим, чим буде могла.

Далеко гострішими словами малюють Сталіна американські ґазети, які не потребують бавитись у дипльоматичну чемність. Величезна більшість з них називає Сталіна просто „ґенґстером", якому поховзнулась нога і на нього напав його сласний спільник, що є таким самим як він „ґенґстером". Велика потіха для чесних і порядних громадян є в тому, пишуть ті ґазети, що ті „ґенґстери" починають себе взаїмно вистрілювати. — Такий є назагал тон американської преси і американської публичної опінії, яка в такій різкій формі відбивається теж і в сенаті. Два сенатори, Кларк і Труман, говорили дослівно про „двох ґенґстерів", так, як писали ґазети.

Навіть „Н. Й. Таймс", який зо всіх найбільш поміркований, але зо всіх і найрішучіше накликає до помочи Советам, не здержується з тим, щоб на адресу сталінської політики висказати найгостріші слова критики.

В тій ґазеті, з 23. червня ц. р. містить свою політичну колюмну теж відома нам журналістка Ен МекКормик, яка демаскує політику обох недавніх партнерів.

Вона каже, що формальне виповідження війни Гітлера Сталінови, в якім Гітлер закидає Сталінови облуду, підступ, шахрайство, зраду, поламання обіцянок, — а опісля подібна заява Молотова, що в імені Сталіна називає Гітлера ґенґстером, бандитом, брехуном, напасником і т. п. — звучить немов якийсь пекольний діяльоґ, виголошуваний дияволами на дні пекла. Бо кожний з них закидає другому ті злочини, як він сам поповнив. „Обтяжений великими обовязками, змушений до довгомісячної мовчанки, нарешті для мене прийшов час, в якім я можу говорити отверто", говорив Гітлер в своїй декларації. А далі він закидає Сталінови найнікчемніші брехні, крутійства, забуваючи, що ще недавно в своїх подібних промовах закидав анґлійським дипльоматам низький підступ, зміряючий посварити його зо Сталіном, з яким він є в найкращих дружелюбних відносинах. Подібні заяви виголошували ще недавно також большевицькі державні мужі. В теперішних своїх промовах вони виразно признаються, що тоді брехали.

Молотов тепер назвав Гітлера і його співробітників „клікою кровожадних фашистівських керманичів Німеччини, які поневолили французів, чехів, поляків, сербів, норвежців, бельґійців, данців, голяндців, греків й інші народи". Та, каже Ен МекКормик, це був Сталін, який дав сиґнал Гітлерови, що може зачинати розбишацький напад на згадані народи. „Ніхто не визнавався на фільософії Гітлера краще від Сталіна, який є старим майстром у тій самій тактиці. Не треба витрачати занадто багато симпатії на совєтського лідера, за цю зраду, якої він зазнав з боку Гітлера", каже Ен МекКормик. А з нею говорить подібне ціла американська нація.

СОВЕТСЬКА ГУЦУЛЬЩИНА

„Ізвєстія" з 18. IV. повідомляють зі Львова:

„Львівський відділ Академії Наук УССР урядив виставу „Карпати", на якій визначено головне місце для побуту і творчости гуцулів. Навіть в умовинах капіталістичного визиску і національного гніту спромоглися гуцули оборонити справжній народній характер своєї творчости. Тут показано жахливу убогість недавнього минулого гуцулів, задимлені хати, деревляні плуги, полотно домового виробу... Але хочемо сказати й те, чого на виставі не показано, сказати про советську Гуцульщину. Там зорганізовано колхози (дуже небагато, бо й числа їх не подано), на колхозні простори виходять трактори. Колхозник С. Хорик, з села Слобідки, дістав за роботу більш 100 пуд. збіжжя і 1,200 руб. (назвиск інших таких „знатних" людей не подано, отже вони виїмкові). В цім році організовано хліборбські артілі і ініціятивні ґрупи в найбільш некультурних ґуцульських селах, Рожен, Старі Кути, Рибно та інших. Гуцули працюють по стахановськи, рубаючи та вивозячи дерево. Наприклад, в Жабіївській Лісі промхозі гуцул Юрко Миронюк виконав норму на 180%, не лищаються позаду нього і возії Шекерик і Отаманюк. Гуцульські майстерні обєднано в мистецькі артілі. Недавно відчинено в Микуличах мистецьку майстерню різьбярських виробів з дерева, поміж мистцями є троє дівчав гуцулок. Існують по селах артілі вишивальниць, ткачинь та гончарських мистців... На жаль вистава показує нам лише стару Гуцульщину. А вартс булоб оповісти про те, як сонце сталінської конституції зійшло над Карпатами та як тут зацвіло нове життя..."

Отже як бачимо визиск нещасливого населення українських Карпатів і плюндрування їх природних скарбів йде повною парою, але опір населення колхозам та московським впливам полишає надію, що Гуцульщина, яка перебула польську неволю і ріжні пошести, витримає й московську навалу.

КУДИ СТАНЕ ЕСПАНІЯ

ЛОНДОН. — Британський міністер заграничних справ Іден зложив на руки еспанського амбасадора врочистий протест проти нападу 300 уніформованих фалянхістів на британську амбасаду в Мадриді. Іден заняв становище, що демонстрація була провокована німецькими аґентами.

ІВАН ГОРИШІВСЬКИЙ.

СПІЛЬНИМИ СИЛАМИ

(ПЛЯН МАЙСТРА ДМИТРА)

Історична картина з життя львівського братства в XVII. в.

(17)

Як пристали на якомусь пустому полі, Гануся вбрала шаравари, вибрала собі коня, вишукала в фірманів сідло й давай коня сідлати. Але не знала, як гаразд сідлом орудувати, коня тяли мухи, він кидався неспокійно, — ніяк не могла собі дати ради. А тут якби навмисне підходить коваль, став собі та підсвистує. Мучиться Гануся з сідлом, утомилася, червона ціла, недобра, — а він нічого, свище собі. Нарешті не витримала:

— Моглиб мені помогти, а то стоїть, і нічого...

Ковалеві не треба двічі казати. Заспокоїв коня, показав, як сідло класти, навчив, де що причіпити, вказав, як сідати, ще й підсадив на коня — як перце підніс.

Погуляла собі дівчина, найшовся лік на нудьгу. І вже, як тільки бачить, що Гордій на коня сідає, зараз Дмитра просить, щоб і їй дозволив поїздити. Не боронить уже брат — бачить, що ці двоє линуть одне до одного, то й з того рад. Гордій наймиліший йому приятель, чому й шурином не міг би стати?

Привикла Гануся до коваля, вже його не минає, не втікає перед ним, радо слухає, що він їй оповідає. І коваль утихомирився, боїться пташку наполохати, полегеньки до справи підходить. Є час усе оповісти, то й розказує їй, яку тяжку молодість мав, як спершу в школі вчився, в бурсі, та батько вмер, мама вдовицею бідною залишилася, до ремесла його віддала. Нелегке ковальське ремесло для молодого хлопця, силу треба мати, щоб молот піднести. Кілько стусанів, кілько ляпасів набрався від майстра, кільконазнущалися з нього челядники. Але таки витримав, добився челядництва, ходив трохи по світі, підучувався ремесла, нарешті став майстром і тепер сам собі пан. Тепер уся його надія в тому, як поведеться йому продати свої вироби — той цілий віз заліззя. Як усе добре піде, то...

І коваль не кінчив, але Ганyся пильно дивилася в його чорні очі.

Боротьба за мито.

Іде табор усе далі, все далі. Вже минули Глиняни, Золочів, Тернопіль, уже й Теребовля за ними, доїздять до Скали над Збручем. Аж нудно згадувати подільські дороги. Все вгору та згори вдолину. Поволеньки іде табор під гору, довгою гадюкою сунуться вози. Ледви виїхали на горб, а вже вниз треба зїздити. Гора стрімка, торохкотять вози, ледви можна стримати коні — і вже табор у долині, вже знову перед купцями горб сторчить, знову треба тягнутися вгору.

Містечок по дорозі багато, всі одне на одне скидаються. На горбочках стоять, над річками, кожне фосою обведене, валами обсипане, біліють здалека паркани й частоколи, стремлять башти як дзвіниці. За парканами невеличкий замочок видко, вежі церков і дахи будинків. Табор із гуркотом іде зводним мостом на фосі, протискається вузькою брамою міста і вїздить на ринок. Вже такий купецький звичай у кожному містечку пристати трохи. Коні треба попасти, напоїти й самим до господи поступити. Нудно в малому містечку, як нема торгового дня. Міщани заспані, на своїх ґанках сидять, діти по ринку бігають, вітер усюди бушує, подільську пилюгу вгору піднимає. Тільки розваги для того міста, що табор купецький проїде. Обступають купців ремісники, крамарі, новин питають, охоче свої поради дають. Годинку одну-другу простоять купці й у дальшу дорогу рушають.

У кожному містечку треба платити мито. Кожне місто своє привілеї має, тільки й тільки належиться йому від возу з крамом, а впорожні — половину. Хто проїздить, кожний заплатити має, чи грішми, чи міркою, як приписи кажуть. Коштує це купців немало. Панове бурмистри на гроші ласі, все найвищої ціни вимагають, а міські пахолки, добре до того вимуштровані, ціпами дорогу заставляють, ні на крок возу без оплати не пустять. Треба добре пильнувати, щоб не обдерли.

На щастя, напереді табору їде бувалий фірман, Олекса. Не зрахувати, кілько разів цей шлях проїздив, всякі мита краще знає, ніж сама світла міська рада. Не обдурить його хтонебудь. Він головою кивне, поглянє, пожартує, розсміється, запитає про здоровля, і вже інакше на нього дивляться, вже ніяково хитрим міщанам його перехитрювати. А нераз на когось значного моргне, піде зним до господи, поговорить, розмову запє, — і вже міська такса менша. На ріжні штуки йде бувалий фірман.

І по селах проїзд не скрізь вільний. Кожний пан має свої права і привілеї, кожний маґнат уважає себе за короля у свойому повіті. Їдуть нераз купці, а тут шлях перекопаний, забитий рогачкою, а то просто ріщям позакидуваний. Ніяк не проїдеш далі. Видко пан бере тут мито. Треба гукати на сторожу, чекати, поки хто змилується й не прийде рогачку відчинити. Пан або сам сторожу на шляху ставить, або арендареві дохід відпускає. А то деколи й сільський ватаман рогачкою править. Олекса знає, як де поводитися. Як сторожа сильна й пан могутній, то він ґречно переговорює, трохи тільки торгується і платить, що треба. Але як мито видумане, привілеї неправдиві, то можна й так їхати. Фірмани самі відбивають рогачку, розкидають заставу й їдуть собі безпечно. Кричить панський прихвостень, кулаки підіймає, помстою пана погрожує, — але вже здалека, зза корчів. Сміються купці й коні підганяють.

Але над самим Збручем таки до бою дійшло. Табор проїздив якийсь гайок. Безжурно собі всі їдуть, дехто підспівує. Сам Олекса попереду, люльку курить, по гіллях за пташками розглядається. Виїздять із лісу, — а тут ярок, свіжо зрубаними осиками заставлений.

— Що за мара, — каже Олекса, — вже й тут рогачка? Ніколи тут ніякої перешкоди не бувало. — Гукає:

— Гей, там, озовися, сторожа, де ви?

Гукає раз, другий, нічого не чути. Почекали трохи, надслухуть, може, хто відгукнеться. Нічого не чути. Гукнули ще раз. Олекса вже лихий став.

— Проїдемо так! А-ну, хлопці, розкиньте цю мудру заставу.

Застава невелика була, швидко впоралися. Їдуть. Але Олекса чогось насторожений, випрямився, на всі боки оглядається. Щось чує старий.

— Що там, Олексо? — питається Дмитро.

(Дальше буде).

НА РІЖНІ ТЕМИ

КАРИКАТУРА.

У наступний понеділок мають відкрити в Гайд Парку, Ню Йорк, де є приватна палата президента Рузвелта, спеціяльний будинок, призначений на переховок президентових державних документів, книжок, друків і інших артикулів. Як показує світлина одної кімнати, в котрій зібрано всяку всячину, що її ріжні люди дарували президентові, між цими предметами находиться теж величезна нібито-різьба, що карикатурує, себто зображає насмішливо, самого президента Рузвелта.

Президент зображений там як єгипетський сфінкс; величезна голова з довжезною цигорницею в зубах, посміхається загадочно. Мовляв, президент сміється з усякого, що пробує від нього щось довідатися.

Поміщення цеї карикатури в президентовій збірці, виставленій на публичний вид, ілюструє, як не може краще, наставлення цеї демократичної країни до насміваня з голови держави. Як би хтось дозволив собі в котрій тоталітарній країні зробити таку карикатуру голови держави, то не лише карикатура не побачилаб світа, але й самий карикатурист. Як раз один американський артист в Америці насміхався з японського цісаря, японський уряд проти цього вронисто протестував перед американським урядом і домагався перепросин.

ХОДИТЬ КАЧКА.

Вейн Дей з Дікейтора, в стейті Ілінойс, став звісний і в Ню Йорку й в Сан Франсіско. Правда, він має всего 4 роки, і як такий певно не мав часу ще зробити щось замітне. Одначе на фермі його батьків чотири місяці тому вилізло з яйця кача і це кача ходить за Вейном Дейом услід, куди він не поступиться.

Скажете може, що й це ще не вистарчає, щоб попасти в пресу по цілому світі? Дуже можливо, що цього ще за мало, алеж фільмова штука прославила ту сварливу качку Доналда Дока, а в додатку до цього кожна американська дитина знає вірш про ягня, що ходить усюди за своїм власником.

Отже це все склалося на те, що новинкарські часописи резтелеграфували по всій Америці вістку про 4-літнього Вейна Дея та його 4-місячну качку.

ЧОМУ НЕ ПОДУМАТИ ПРО АНГЛІЙСЬКУ МОВУ?

Д-р Ален Рой Діфов, відомий широко лікар пятернят Діонів, сказав оноді в розмові з представником одної американської газети, що перед виховниками дітей стоїть важке питання, чи вчити дівчата англійської мови.

Батько дівчат написав редакції письмо, в котрім заперечує, буцімто виховники вагаються в справі навчання дівчат мов. Мовляв, діти досі вживали виключно французької мови. Тепер родичі хотіли би, щоб дівчата навчилися дещо й англійської мови. Одначе, каже батько, діти народилися перед часом і через те були слабого здоровля, і через те родичі не хотіли обтяжати їх навчанням двох мов нараз. Та тепер вони вже підросли, стали сильніші, і тепер уже можна говорити про навчання їх по англійськи.

Все таки порадно було би хоть дещо подумати про іншу справу: що станеться з англійською мовою, як такі пять панянок візьмуться до мови рівночасно? Чи буде кожна з них учитися від інших доброго, чи злого?

ЧИ СПРАВДІ?

Каже котрийсь з редакційних робітників „Ню Йорк Таймсу", що останніми роками нюйорське літо стало багато холодніше. Мовляв, давніше, наприклад перед першою війною, літо в Ню Йорку це було справжнє літо. Люди падали як мухи й таке інше.

Не знати, чи так справді було. Можливо, що нині паде від спеки менше людей, бо люди навчилися вже, що їм робити літом.

ЧОМУБ ЩОСЬ НЕ ЗРОБИТИ?

Каже він, що люди багацько говорять про вплив нюйорської погоди на обичаї, моральність, господарку й фінанси Ню Йорку.

Дуже можливо, що погода має всі ці впливи. Якщо так, то чомуб не робити в цій справі щось? Адже ще Марк Твейн сказав, що люди на погоду нарікають і нарікають, а в справі погоди нічого не роблять.

У Гайд Парку, Ню Йорк, збудовано прегарну бібліотеку для приміщення ріжних документів, державних паперів, книжок і інших артикулів президента Рузвелта. Посвячення мало відбутися 20. червня, але його відложено на 30. червня.

Горішня світлина показує вид іззовні. Збудована бібліотека в кольоніяльному голяндському стилі. Долішня світлина показує кімнату, в котрій будуть переховувати всякі предмети, що їх ріжні люди подарували президентові.

Віктор Купченко.

НАЧЕРК УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ ТВОРЧОСТИ В КАНАДІ

(Ця стаття була призначена до ювилейного числа канадійського часопису „Українські Вісти").

Два брати: **Олександер і Михайло Даркович,** з котрих один перебуває від кількох років у Лондоні на студіях малярства, між роками 1920—30 поміщували свої вірші в українських періодиках у Вінніпеґу. Перед нами один вірш Михайла Дарковича з 1927. року. Це присвята українському піонірові, що „переорює степи і луги, будить гори й долини; щоб щастя нам всім усміхнулось". Вірш Олександра Дарковича, „Дай нам, Творче, лиш сили" (написаний 1928. р.) є мабуть один з найкращих віршів канадійсько - українських поетів. Поет говорить до українських переселенців - хліборобів між іншим так:

Занесла нас судьба
Аж за море — сюда,
Гей, розширтеся, стомлені груди!
Сила в раменах є
І надія жие
Лісе, ой бідаж тобі буде!

Бо стане один український хлібороб звідсіль, продубає ліс та й прочистить за латкою латку; а другий стане звідсіль, а там стане третій, десятий —

І за час, за малий
Від мене до тамтих —
Де лиш зілля цвило, буде нива:
З усіх клаптиків тих
Згорнесь поле нове
На багаті, дорідниї жнива.

В. Тулевітрів це також повоєнний імміґрант - робітник в Онтеріо. В 1937. році видав книжкою збірку своїх поезій, з яких декотрі мають мистецьку вартість.

В календарі „Провідник", що виходив у Вінніпеґу, один Н. К. написав кілька Канадійських Коломийок. Хоч то не штудерні вірші, однак є в них добрі думки; ті його коломийки переважно дидактичні, накликають українців до праці і єдности:

„Наступила чорна хмара,
Став дощ накрапати;
Ой пора нам, Українці,
Разом працювати".

В тім же календарі вмістив **Петро Гнатів** (псевдонім) свій вірш „Тримайся землі", в якім накликує українців іти на землю, бо там їх будучність. Він написав також сілюетку „Заблудив був і назад вернувся", з часів серафимсько - протестантського руху між українцями в Алберті.

Від 1925. року почав писати в Канаді прибувший еміґрант з Великої України **Іван Кмета-Єфимович.** Свої твори містив у часописах а також видав їх окремими книжками. У 1927 році він видав збірку прекрасних фейлетонів п. з. „Записки розстріляного". То нариси з большевицького пекла в Україні. У 1936. році вийшла збірка його ліричних віршів п. з. „Ліра еміґранта". В тій книжці він помістив 243 вірші, розложивши їх на шість поділів: І. Еміґраційні мовиви; II На концерті симфоній вічних; III. Варвара й син в надій намисті, IV. Учителеві вінок лавровий; V. Сонети псальмами роджені; VI. Переспіви. Ця його книжка дістала прекрасну рецензію в „Рідній Мові". Є то поет не лиш плодовитий, але й дуже талановитий. Йому належиться як не перше то щонайменше одно з перших місць між канадійськими авторами красного письменства. Поет вірить, що по страстних ночах прийде українському народові день воскресний, що

„Безмежний рев, безмежний буревій
Не замутить любови музику шовку,
А Ярославських осоромить юний вік".

У 1938 році вийшла книжкою повість **Наталки Когуски** п. з. „В полеті до волі". В ній описує вона пробудження Волині до національного життя в дні визвольної боротьби. Повість ввесь час тримає читача в напняті. Її герої самі інтеліґентні люди, великі патріоти, йдуть до боротьби з вірою в остаточну перемогу правди над злом. Хоч повість кінчиться страшною траґедією народу українського, однак „Борис говорив, що ця велика буря, яка прошуміла над головами українського народу й яка пожерла стільки жертв, — стала фундаментом під велику будову української держави".

У 1936. році випустив книжкою свою гарну повість **С. Курилів.** В ній автор описує короткий налет большевиків на Галичину.

Вірші поета-гумориста **Михайла Кумки** читаємо так у тутешніх як і в старокраєвих виданнях. Його вірші так своїм дотепом як і технічною обрібкою подібно до співомовок Степана Руданського. За цим автором є більше праці зі шкільно - освітньої ділянки.

Після війни прибув до Канади **М. Ірчан,** що своїми талановитими оповіданнями та драмами зайняв був визначне місце між українськими авторами в Канаді. Одно лиш треба тут зазначити, а це те, що в творах Ірчана головною ціллю було ширити большевицьку пропаґанду. Комунізм заманив його в підсовєтську Україну... Там Ірчана постигла страшна доля з рук тих, для котрих він так завзято працював: його заслали на Сибір і там він пропав так як сотні тисяч інших жертв большевицької руки.

(Дальше буде).

YOUR ARMY

(This is the tenth of a series of articles prepared by Army Information Service, 90 Church Street, New York City, covering the history of the Army and giving facts and figures on its organization. Succeeding articles will be published each week until the series is completed).

The G-2 Division of the General Staff of the War Department is charged with military intelligence. It is popularly supposed to be "shrouded in mystery" and imaginary accounts of its activities have provided the basis for about as much "blood and thunder" fiction as any other human line of endeavor. The fact that Allan Pinkerton, who was chief of President Lincoln's military intelligence organization, drew heavily on his imagination when relating his war experiences to newspaper men and other writers, probably had something to do with surrounding the Military Intelligence Division with a frame of romantic glamor. Modern writers took up where Pinkerton's Boswells left off and the result is that if all the false whiskers, smoked glasses, beautiful but dangerous females and hairbreath escapes with which Military Intelligence Officers are associated in fiction could be assembled into one Hollywood thriller it would take about ten years to make a single run of the film.

One effect of this popular misconception of the functions of G-2 is that whenever a national emergency arises there is a frantic rush of private investigators, detectives, newspaper personnel who have had some experience with graduates of detective correspondence schools to offer their services to G-2. They entirely overlook the fact that the first qualification for Military Intelligence work is a sound military education, backed up by thorough training in Military Intelligence work. Obviously they are not accepted. The cold fact is that the Military Intelligence Division is staffed by as unromantic and realistic a group of officers as can be found in the Army. All are of proved military competency and have additional qualifications above and beyond their professional skill. Amond them are linguists, widely traveled, with a knowledge of the terrain and economic conditions of many lands. Speaking of them as a collective group it may be said that they know the customs and characteristics of all of the peoples with whom, by the remotest chance, the United States might have difficulty. They know the organizational plans, strengths, and relative effectiveness of foreign armies and are constantly in touch with the shifting balance of power in international affairs insofar as such shifts may affect the well-being of the United States.

It is the business of G-2 to collect military information, estimate its value, appraise its effect on the defense plans of the United States, and distribute to the agencies concerned any knowledge gained from the material collected. G-2 also supervises the making and distributing of military maps and surveys and keeps up to date the General Staff map and the General Staff photograph collection, both indispensible items of general staff equipment.

It maintains contact with other Agencies of the government engaged in gathering information and also keeps in touch with the duly accredited foreign military attaches and missions. From these it obtains a certain amount of information which it expands, clarifies and coordinates with the information it has obtained through its own sources. It supervises the use of ciphers and codes and deals with matters in which they are involved when such matters are not the direct concern of some other department or agency. It is prepared, in the event that a military censorship becomes necessary to protect vital defense secrets to operate such censorship.

An agency for the collection of Military Intelligence is one of the oldest of military establishments. Throughout history opposing forces have strained every effort to obtain all possible information of the enemy's intentions as well as a picture of what is going on behind the lines. Perhaps the first mention of an intelligence assignment appears in the Bible—when Moses sent "spies" into Caanan to get the lay of the land. In modern parlance Moses would have sent no spies. He would have sent an "intelligence detail." But he would have obtained the same information.

ЛЬВІВ В ОГНІ

БЕРЛІН. — Один репортер німецької пропаґандивної кампанії подає, що німецькі літаки бомбардували Львів та що місто в огні, який з літаків, вертаючих до Німеччини, видно було через десять хвилин.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

БОСТОН, МАСС.

Питають нас за наші погляди на війну Німеччини з Советами.

Так тепер буває, що по ріжних місцевостях звертаються американські ґазетярі до місцевих українських лідерів і питають їх про їхне становище супроти німецько-совєтського конфлікту. Очевидно, що це робиться тому, що тепер багато пишеться і говориться через радіо про Україну. Подібне було й в Бостоні, як виходить з того, що подав „Бостон Дейлі Ґлоб" з 24. червня б. р. Часопис каже, що американські українці з Бостону є того погляду, що війна між Німеччиною і СССР може бути великим „блофом", за яким криються якісь покищо ближче незнані мотиви. Ось ті українці, каже часопис, глядять зо страхом на нові воєнні події, побоюючись, щоб природні багатства України не попали ще й тим разом у чужі руки, себто в руки націстів. Далі каже часопис, що М. Дацискиба, місцевий провідник і головний радний У. Н. Союзу, заявив, що Україна ставитиме опір кожному наїзникови в подібний спосіб, як ставила Совєтам. Те саме станеться з Німеччиною, як вона захоче поневолювати Україну, чи повторити те, що вона робила в Україні по Берестейськім мирі в часі минулої світової війни. Знову о. В. Каськів заявив, що український нарід любить свободу і тому ненавидить совєтську владу. Він тепер ждатиме на таку догідну хвилину, коли знову зможе піднятись і здійснити свої права.

ОЛЕКСА КУЗЬМА.

З ІСТОРІЇ ОДНОГО КУРІНЯ

(З боїв під Львовом)

Під кінець третього тижня курінь числив около 700 людей. Його формування було завершено. Був доповнений обоз, вишкіл скорострілів зі Солови мав дати відділ з чотирма машиновими крісами. Бракувало все ще найважнішого: одягів, зброї і муніції. Врешті інтендантура команди „ґрупи Схід" привезла вагон мундурів, головно російських шинель і баранкових шапок. Була це допомога галицько-українській армії від України зза Збруча. Протягом одного дня цілий курінь набрав іншого вигляду. Довгі сірі плащі і високі смушеві шапки надавали нашим воякам козацької поваги і зуховатости. Через них навіть настрій самих людей значно підвищився.

Одно лише нас непокоїло. Курінь все ще не мав достаточної скількости крісів, а зовсім мало муніції. Ручні гранати, які нам доставлено, не дуже тішили наших людей, бо мало хто вмів ними орудувати. Вправді вибрані інструктори перевели з курінем за селом окремі вправи в киданні ручними ґранатами, але цього було за мало, щоб усунути острах перед цею небезпечною зброєю.

А тимчасом воєнне положення наглило. Генерал Омелянович Павленко, що обняв головну команду над українськими військами, приспішив загальний наступ на Львів і натискав на команду „ґрупи Схід", щоби другий курінь був готовий до походу. З трудом роздобуто для нього недостаючі кріси, але з таким малим запасом муніції, що після загального вирівнання в цілому курені на один кріс припадало 15—20 патронів. Пізніше обіцяли дати більше...

Але одно тішило мене, що нарешті кожний жовнір був поставлений на воєнну стопу і я міг цілий курінь ужити до воєнних вправ, які переводив до останньої хвилі, щоб надати йому як найбільшої боєвої справности. Ревно помагали мені в тім сотенні старшини, браві вояки, перейняті високою національною ідеєю, за яку йшла боротьба.

Одної гарної днини відбулося на майдані біля церкви торжественне заприсяження куріня, яке перевів висланий Начальною Командою військовий духовник о. Базилевич, а дня 24-го грудня я одержав приказ відмаширувати з курінем на позиції.

Вже западала ніч, як на гостинці край села станули чотири сотні в похідному порядку. Сотня скорострілів, вишколена в сусідній Солові, і повний обоз доповняли цілість боєвого куріня в силі около 750 людей. Вислід важкої поверх тритижневої праці. І я не міг опертися приємному почуванню совісно сповненого обовязку, наложеного на нефаховця, ділетанта у воєнному ділі, що як резервовий старшина виніс з австрійської школи більше теорії, як практики. Та ніде правди діти, вся наша війна була ведена переважно ділетантами, подібно як всі інші війни, що були епільоґами великої світової війни. Інакше й не могло бути, особливо у недержавних народів, що щойно тепер зі зброєю в руках стали здійснювати національне право самовизначення. За належите зорґанізування куріня, вимуштрування й поставлення на боєву стопу я удостоївся признання від верховної команди.

II.

На дворі було погано, студений вітер віяв просто в очі, як мій курінь смерком дня 24. грудня став місити ногами мокру снігову кашу, що вкривала нам дорогу під Львів. Всі команданти маширували також пішки, бо про верхівців не було й гадки. Однакові для всіх були воєнні труди. Зате грімкі співи лунали з соток грудей цілу дорогу — одинока осолода непевної вояцької долі. Наближаючись до цілі, ми бачили блиски й чули рокіт наших батерій, що були десь від Давидова, то знов від Дублян. А мене все болісно сверлувала думка, що йдемо на боєві становища майже без муніції...

Пізним вечером опинився курінь на приготовлених кватирах в Миклашеві, де була команда УСС., що держали позиції, які ми мали від них перейняти. Тут ми переночували, а на другий день рано я вибрався саньми зі сотенними командантами оглядати наші позиції. Оглядини тревали цілий день (25. грудня), бо треба було обїхати фронт на яких 15 кільометрів, розкинений між селами Лисиничі, Підбірці, Камінопіль, Сороки і Ляшки муровані. Розуміється, про якийсь суцільний боєвий фронт не було тут бесіди. Обсаджені залогою були тільки місцевости, а вони стежами піддержували між собою лучбу. Окопи з кільчастим дротом мали тільки Лисиничі, Підбірці і Ляшки муровані, в Сороках була виставлена тільки застава (полева сторожа), а Підбірці мали висунену позицію в ліску, що находиться між Лисиничами і Сороками. Полева телефонічна лінія здовж цілого фронту лучила команди поодиноких залог з командою куріня, а звідси з командою „ґрупи Схід". Найважнішою була позиція в Лисиничах, що мала неприятеля напроти себе в Кривчичах, і позиція в Ляшках мурованих, напроти котрої польська позиція була у фабриці кістяної муки, що находиться серед рівнини над Полтвою. Позиція в Ляшках мала ту для нас вигоду, що від села тягнеться на який кільометер в сторону Полтви присілок Френелівка, який позволяв нашим стежам підходити досить близько до польської позиції в кістярні.

Був перший день латинського Різдва і на польських позиціях панував спокій. Лише з кістярні впало кілька крісових вистрілів в напрямі Френелівки, коли побачено рух по нашім боці. „Заграємо ми вам післязавтра" — сказав один із сотенних командантів, коли кулі просвистіли над нашими головами.

Старшинам була вже відома тайна, що дня 27. грудня буде ґенеральний наступ на Львів, хоч приказу ще не оголошено. В ночі з дня 25. на 26. грудня наш курінь, відпочавши один день у Миклашеві, відійшов на позиції і змінив Усусусів, що відмаширували черєз Винники на південь від Львова. Перша і друга сотня обсадили Ляшки муровані і Сороки, третя Підбірці і лісок над Полтвою, а четверта Лисиничі. Курінна команда провела перший день фронтової служби в селі Прусах, дожидаючи дальших приказів.

Тимчасом на фронті панував дальше святочний спокій, не перериваний стріляниною з жадного боку. Для нас це була тишина перед бурею, що мала зірватися на другий день, і я ще більше непокоївся грізною дійсністю, що мій курінь ще не дістав муніції. Телефонував до команди „ґрупи Схід" і одержав відповідь, що муніція вже є в Краснім і буде на час доставлена. Отже потяги ходять з Красного аж під сам фронт — до Підборець...

Але минув день і з обіцянки нічо не вийшло. Я став денервуватись і сон мене не брався. Невже завтра не думають наступати? Нарешті около 3. години в ночі приїздять з Курович два кінні післанці, закурені від стіп до голови снігом і приносять від команди „ґрупи Схід" прикази. Дістаю три грубі важкі коперти. Одна адресована до мене, друга до команди артилерії в Жидятичах, третя до команди куріня сот. Човгана в Малехові. Дві останні треба було негайно під особистою відповідальністю відставити до місця призначення. До такої служби я мав призначених окремих їздців.

Читаю приказ для мого куріня. Розуміється, рано в 8. годині починається ґенеральний наступ на Львів! Приказ Начальної Команди був дуже подрібний. В 10-тій год. рано мої сотні мають заняти на лівім крилі Кривчичі, на правім кістярню. В 12-тій годині в полудне мають бути в наших руках Знесіння і будинки міської різні за жовківською рогачкою. Вечером з наступаючим боєм оба крила мають получитися на жовківськім передмістю. Рівночасно ліворуч мого куріння посувається лисиницьким лісом коломийський півкурінь пор. Гошоватюка, а гостинцем на личаківську рогачку III. курінь ССС. Праворуч мого куріня наступає курінь сот. Човгана з Малехова на Збоїська і Замарстинів, ще дальше група сот. Шашкевича. Всі наступаючі частини сходяться концентрично у Львові і приказ Начальної Команди визначив для кожної з них обєкти в місті Львові до обсади.

До приказу додана була відозва.

Першим моїм завданням було розіслати їздцями відбитку цього приказу командам усіх чотирьох сотень, означуючи кожній з них район боєвої акції, що мала початися за кілька годин. Опісля я зі своїм прибічником довго штурмував телефон, пробуючи получитися з командою „ґрупи Схід" в справі муніції, але даремне. Телефонічний дріт був десь в полі перерваний.

Тимчасом гаятись було ніколи. Наближався важний момент в історії мого куріня, початок важкої боротьби. Не зажмуривши тої ночі ні разу ока, я вибрався досвіта з курінним штабом до Лисинич, щоби звідси кермувати наступом.

МОЛОЧАРСЬКІ ПЕРЕГОНИ. — На молочарському фестивалі в Вотертавні, Ню Йорк, взяли участь 42 молочарки. Першу нагороду за доєння дістала пані Лилиен Слейт з Філядельфії, котра за дві мінути вдоїла 13 фунтів молока.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

СТАВАЙТЕ В РЯДИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЯКИЙ Є НАЙБІЛЬШОЮ І НАЙСИЛЬНІШОЮ УКРАЇНСЬКО - АМЕРИКАНСЬКОЮ ЗАПОМОГОВОЮ ОРҐАНІЗАЦІЄЮ.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ТАРЗАН, ч. 340. Сила проти зручности.

В школі Том був добрим борцем. Але він ніколи і не мріяв, що йому колись свою зручність прийдеться ужити проти малпи.

Хлопець наперед добре заїхав малпі кулаком по носі, а опісля ногами схопив її впоперек, а рукою за шию.

Тепер Том напружив всю свою силу, щоб повалити малпу на землю. Це була трудна для Тома задача.

Але це йому вдалось. Він шпурнув малпою в землю. А коли малпа піднялась він це повторив кілька разів.